

pa se pušča beseda neizpremenjena, na pr. pensum, ki pa postane v slovenščini moškega spola, a ne ostane v srednjem po poljski šegi. Meni se vsaj zdi smešno pisati tako: na pr. „nekako neznano individuum se je priklatilo.“

Samostavniki na — eum, — ium spreminjajo um v j ali pa ja, kar se oboje zdi pravilno; na pr. „muzej“, „licej“, „gimnazija“ (starosl.), „stihija“.

Naposled še o pridevnikih zlasti tistih, ki so izvedeni od samostavnikov. V misel vzamemo tukaj samo oblike: alis, osus, arius.

Največ je prvih in kolikor izvirajo od ženskih samostavnikov, katere svetujemo slovenski pisati na -ija, dali bi se po slovenskem pravilu narejati, na pr. po poljski navadi: „komisijni“ (česar se pa človek kmalu naveliča) ali pa: „komisijsk“, „kasacijsk“ itd. Ako vendar, ker ima navada svojo moč, sprejmemo pridevnik naravnost, kakoršen je v latinščini, ter mu nastavimo svoj en, na, no, to nam veleva ozir na polnoglasni slovanski jezik in na pisavo pri vseh drugih Slovanih vdomačeno, da se držimo edino latinskega ali laškega jezika, ter pišemo povsod polnoglasno: -alen,alna, alno, in ne damo zavesti francosčini, ki je latinski a, kjer koli je moči bilo, oslabila v e (caput chef, natus né) niti nemškemu jeziku, ki mu se je, kakor vemo, glas e toliko priljubil.

Pišimo toraj, (kjer se nečemo potruditi za čisto slovensko besedo), tako: „intelektualni“, „konfesijonalni“, „konstitucionálni“, „kazualni“, „materijalni“, *) „nacionálni“, „oficijalni“, „racijonalni“, „uzualni“, „virtualni“, itd. in ne: intelektelni, konfesijonelni, oficijelni, racijonelni itd., ker tako pisoč grešimo zoper lepoto latinskega in slovanskega jezika in se pred vsem slovenskim svetom smešimo.

Takisto se slovenskemu jeziku prilega tudi širokoglasni: —ozni, —arni: torej „oficijozni listi“, „sekundarna bolezen;“ ne pa: oficijezni, tercijerni itd. kakor bi napisal on, komur je nemščina popačila sluh.

Slovansko slovstvo.

* Sveti Veliki Teden ali Velika Noč ali cerkvena opravila tega sv. časa v latinskem in slovenskem jeziku s pravili za duhovne in pojasnili za ljudstvo. Sestavil Andrej Marušič, učitelj vérstva na c. kr. gimnaziji v Gorici. V Gorici založil in natisnil Edv. Seitz. 1874.

Pod tem naslovom je ravnokar prišla na 26 pôlah v ličnem tisku knjiga na svetlo, katere bode s slovenskimi duhovni vred veselo tudi naše verno slovensko ljudstvo. Vsaj véliki teden obsega dogodbe največe pomembe za ves kristijanski svet. „S pomočjo teh bukav — pravi gosp. pisatelj v predgovoru svojem — Vam bo veliko lože umeti častitljive in pomenljive molitve pri opravih sv. tedna.“ Kdor pa hoče slediti duhovne — če tudi ž njimi ne poje — potrebuje latinskih besedí. Slovenska prestava — po drugi strani — s pravili in pojasnili služi vsem skup v razumenje vsega, kar se poje in opravlja. — S kolikim veseljem je izdelaval prof. Marušič to knjigo, to se očitno kaže v predgovoru; in da je izvrstno dovršil veliko delo, temu pričča je že samo imé njegovo. Naj bi si vsaka naša hiša omislila to podučno, lepo knjigo, ki se dobiva menda pri vseh bukvarjih po 1 gold. 50 kr.

*) Namesto: „materijalen“ pišejo nekateri: „gmo-ten“; ali ta s česke na slovensko zagrado presajena rastika se bode težko kedaj prijela, niti ne bode škoda, če se ne prime, ker nosi na sebi isti beleg tujega izvira, kakor: „gmah“, „gmerati“, „gmina“.

Spomini na deželni zbor Kranjski.

Obravnava o novem poslopju za realko.

(Dalje.)

Ko je poslanec pl. Langer v govoru svojem posebno to povdarjal: kako da se tudi pri osnovi Šneperske gozdarske šole ni od kneza Schönburga zahtevalo vknjiženje pravice, da ondi ta šola ostane, ki je vendar mnogo stroškov prizadjala deželnemu zakladu in za katero se je zopet te dni dovolilo 800 gld. za novega učitelja? in je temu ugovoru odgovoril dr. Costa, da Šneperska šola in pa realka nikakor ni vse eno, ker za Šnepersko šolo ne plačujemo knezu Schönburgu ne vinarja ne, kajti to, kar se tje plačuje, so le štipendije za učence in učni pripomočki, undanji sklep o novem učitelju pa zadeva le provizorno službo, — je naposled poročevalec Murnik še zadnji poprijel besedo in rekel:

„Gospodje predgovorniki so to reč na obe strani že natanko razjasnili, zato bi bilo tudi odveč stališče odsekovo razkladati obširno. Al ker niti v poročilu deželnega odbora, niti v poročilu finančnega odseka nekoga važnega dopisa vodstva kranjske hranilnice ni, zato bi jaz mislil, da bi bilo dopuščeno iz tega nekoliko navesti in iz dveh drugih, ker potem se bode lahko razvidelo, da ta zadeva, kakor je bila septembra meseca 1869. leta in kakor je postala februarija meseca 1873. leta in kakor stoji zdaj, je res vsa drugačna in se mora zdaj vse drugače razsojevati. (Gosp. Murnik bere potem dopis hranilničnega vodstva od 30. septembra l. 1869, in dopis 11. februarija 1873, ki sta spodej natisnjena, in potem pravi:) „Akoravno je s tem vodstvo hranilnično vže bistveno presukalo sklep leta 1869, vendar se še v tem dopisu ne najde pogoj, da so drevesa v dvornem vrtu previsoka in da je treba zid odmakniti. Al tudi ta stan ni dolgo trajal, ker le malo pozneje je vodstvo hranilnično naznanilo mestnemu magistratu Ljubljanskemu in deželnemu odboru, da se morajo visoka drevesa na dvornem vrtu posekati in hranilnici oddati en kos vrta nasproti novi realki. Če se dopisi hranilnice in obravnave deželnega odbora s hranilnico natanko prevdarjajo, je gotovo tudi razvidno to, da je stanje, kakor je konec leta 1869 bilo in kakor je danes v začetku 1874. leta, vse drugače in da se je jako neugodno spremenilo. Iz teh dopisov je razvidno, da teh pogojev leta 1869. ni bilo in da so bili še le v zadnjem času v hranilnici sklenjeni. Finančni odsek se je tudi na to oziral in misli, da je tirjatvam hranilničnim zadostil, zato ne morem biti tega mnenja, katero je izrekel en gospod predgovornik, da bodo gospodje, kateri zdaj vodijo hranilnico, zaradi tega sklepa razžaljeni, temveč jaz trdim, da bodo ostali pri svojem prvem sklepu in nikakor ne morem tako slabo soditi o voditeljih hranilničnega društva. Prav lahko se na podlagi predloga finančnega pride do tega, da se cela stvar častno reši za hranilnico, deželo in mesto, posebno če se pomisli, da se s tem tudi pripomore, da darilo 1869. leta sklenjeno, ne bode na veljavi zgubilo.“

Naj zdaj bralci naši sami beró pisma hranilnice.

Tako je hranilnica govorila 30. septembra leta 1869:

Dné 4. novembra 1870. leta poteklo bode 50 let, odkar je to hranilnično društvo ustanovljeno po prizadevanju nekaterih domoljubnih in žrtvovoljnih Ljubljanskih mestjanov in odkar se je Ljubljanska hranilnica — druga v Avstrijskem cesarstvu — odprla.

Dospevši v svojem delovanji do konca pol sto-